

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ
ТА РЕГІОНАЛІСТИКИ**

**СИЛАБУС
навчальної дисципліни**

ПЛАНУВАННЯ ТРУДОРЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

Вид дисципліни (за компонентом ОПІ): вибіркова

Освітньо-професійна програма: Регіональний розвиток і просторове планування

Спеціальність: - 106 Географія

Галузь знань: 10 Природничі науки

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою: географічний

Мова навчання: українська

Розробник: к. геогр. н., асистент Джаман Я.В.

Профайл викладача:

[http://www.geoukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data\[1594\]\[caf_pers_id\]=1907&commands\[1594\]=item](http://www.geoukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[1594][caf_pers_id]=1907&commands[1594]=item)

Контактний телефон: 0955703104

E-mail:

y.dzhaman@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle:

Консультації:

Вид консультацій	День проведення	Час проведення
Очні консультації	вівторок	13.00 – 14.00

Зміст

1. Загальна інформація.
2. Анотація до курсу.
3. Мета і завдання курсу.
4. Пререквізити.
5. Результати навчання (компетентності).
6. Опис навчальної дисципліни.
7. Система оцінювання курсу.
8. Рекомендована література.

1. Загальна інформація.

Назва дисципліни	Планування трудових ресурсів регіону
Викладач	кандидат географічних наук, асистент Джаман Ярослав Васильович;
Контактні телефони	0955703104
e-mail	y.dzhaman@chnu.edu.ua
Формат дисципліни	семестровий (7 семестр)
Обсяг дисципліни	3 кредити / 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	вівторок 13.00 – 14.00.

2. Анотація до курсу.

Ситуація на ринку праці відображає більшість соціально-економічних процесів, що відбуваються в Україні, і фокусує в собі найгостріші проблеми суспільства: високий рівень безробіття, посилення структурних диспропорцій зайнятості, неконтрольований відтік робочої сили, зміни в її якості й мотивації праці, зниження рівня доходів населення. Саме тому вивчення таких процесів у курсі «Планування трудових ресурсів регіону» є важливою складовою підготовки фахівців у галузі географії та управління.

Навчальна дисципліна «Планування трудових ресурсів регіону» належить до переліку вибірових навчальних дисциплін за освітнім рівнем «бакалавр», що пропонується в рамках циклу професійної підготовки здобувачів першого рівня вищої освіти. Вона забезпечує формування у студентів професійно-орієнтованої компетентності системного суспільно-географічного і регіонального дослідження географії трудових ресурсів й трудових ресурсів потенціалу (країни і окремих регіонів) та спрямована на засвоєння теоретичних і практичних знань про особливості географії трудових ресурсів і територіальної організації продуктивних сил та суспільства загалом, вдосконалення вмінь та навичок регіональних

досліджень набутих під час вивчення дотичних дисциплін за освітнім рівнем «бакалавр».

3. Мета і завдання курсу.

Мета: ознайомлення студентів з теоретико-методичними основами управління трудовим потенціалом регіону, сучасними концепціями ринку праці та завданнями планування трудового потенціалу, сутністю суспільно-географічного прогнозування та державного регулювання зайнятості населення.

Завдання:

- розглянути понятійно-термінологічний апарат дисципліни (значення понять і термінів: ресурс, планування, управління, трудові ресурси, трудовий потенціал, робоча сила тощо);
- визначити відтворювальну базу трудових ресурсів;
- виявити економічні, соціальні, демографічні та політико-адміністративні умови формування трудового потенціалу регіону;
- розкрити сутність ринку праці в системі планування трудового потенціалу;
- розглянути державну систему управління трудовими ресурсами України;
- охарактеризувати рівні управління трудовими ресурсами;
- розглянути значимість соціальної політики в системі планування трудового потенціалу;
- визначити ефективність використання трудових ресурсів;
- проаналізувати зайнятість та безробіття населення в їх економічних, соціальних і географічних проявах;
- розглянути основні напрямки вдосконалення ринку робочої сили і ринку робочих місць.

4. Пререквізити.

Предмет «Планування трудовресурсного потенціалу регіону» читається студентам ОПП «Регіональний розвиток і просторове планування» спеціальності «Географія» після вивчення таких базових предметів, як «Основи регіоналістики», «Географія населення і розселення», «Регіональна економічна і соціальна географія», «Економічна і соціальна географія України», «Основи територіального планування».

5. Результати навчання (компетентності).

Вивчення дисципліни «Планування трудовресурсного потенціалу регіону» спрямовано на формування наступних компетенцій:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК 1. Здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проектів, в тому числі міжнародних, що будуть висвітлювати особливості впливу глобалізації на регіони та просторові моделі їх економіки.

ФК 2. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи та суспільства, а також причинно-наслідкових зв'язків розвитку та взаємодії природи і суспільства й уміння їх використовувати у професійній, соціальній та педагогічній діяльності;

ФК 6. Здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання.

ФК 11. Здатність працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проектах, застосовувати навички методів проектування,

моделювання та управління процесами регіонального розвитку та проводити їх оцінку та експертизу.

ФК 12. Здатність здійснювати педагогічну діяльність та викладати дисципліни професійної підготовки у загальноосвітніх навчальних закладах.

Програмні результати навчання:

Знання:

P01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.

P02. Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ.

P03. Пояснювати особливості організації географічного простору та знати базові уявлення про територіальну організацію суспільства, концепції територіальних структур.

P04. Аналізувати географічний потенціал території.

P05. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук.

P08. Застосовувати моделі, методи фізики, хімії, геології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних та суспільних процесів формування і розвитку геосфер.

P010. Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні, а також особливості процесів глобалізації економічного, соціального, політичного, культурного і духовного розвитку людства, головні закономірності розвитку глобальних проблем та глобалістики.

PO12. Розуміти форми, методи і прийоми навчальної діяльності у загальноосвітніх навчальних закладах.

Уміння і навички:

PO14. Вміти збирати, систематизувати, опрацьовувати та аналізувати наукову і технічну інформацію для вирішення географічних завдань.

PO18. Вміти професійно застосовувати географічно-наукові знання і практичні уміння й навички дисциплін фізико- та суспільно-географічно циклу у педагогічній діяльності.

У підсумку оволодіння дисципліни студент повинен:

Знати:

- понятійно-термінологічний апарат дисципліни;

- **Вміти:**
- виявляти особливості зайнятості і безробіття населення;
- аналізувати різні проблеми ринку праці і зайнятості населення;
- самостійно і творчо працювати з літературними та статистичними джерелами.

6.1. Загальна інформація

[illegible]

6.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

[illegible]

Тема 1. Вступ. Предмет, метод, завдання курсу «Планування трудоресурсного потенціалу регіону».	7	2	1			4						
Тема 2. Населення і трудові ресурси України. Відтворювальна база трудоуних ресурсів.	11	2	1			8						
Тема 3. Ринок праці і завдання планування трудоресурсного потенціалу регіону.	11	2	1			8						
Тема 4. Професійно- кваліфікаційна підготовка трудових ресурсів. Оптимізація пропорцій галузевого розподілу трудових ресурсів.	8	2	1			5						
Тема 5. Планування і прогнозування трудоресурсного потенціалу.	8	2	1			5						
Разом за ЗМ1	45	10	5			30						
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Трудоресурсний потенціал України та світу. Механізми управління трудовими ресурсами.											
Тема 6. Галузева та територіальна структура трудових ресурсів.	7	2	1			4						
Тема 7. Зайнятість і безробіття трудових ресурсів.	7	2	1			4						
Тема 8. Планування зайнятості працездатного населення.	8	2	1			5						
Тема 9. Трудові конфлікти та методи їх розв'язання.	7	2	1			4						
Тема 10. Державна система управління трудоуими ресурсами України. Рівні управління трудовими ресурсами.	8	2	1			5						

Тема 11. Зарубіжний досвід управління трудовими ресурсами.	8	2	1			5						
Разом за ЗМ 2	45	12	6			27						
Усього годин	90	22	11			57						

6.3. Теми семінарських (практичних) занять

№	Назва теми
1.	Поняттєво-термінологічний апарат дисципліни.
2.	Шляхи відтворення трудових ресурсів. Прогнозування чисельності трудових ресурсів.
3.	Концепція ринку праці та формування трудоресурсного потенціалу.
4.	Соціальна політика в системі управління трудовими ресурсами.
5.	Ефективність використання трудових ресурсів.
6.	Міжнародне співробітництво в управлінні трудоресурсного потенціалу.

6.4. Теми самостійної роботи

№	Назва теми
1.	Демографічні процеси, демографічна ситуація та механізми їх регулювання.
2.	Зовнішні трудові міграції в Україні.
3.	Оптимізація пропорцій розподілу трудових ресурсів за галузями господарства.
4.	Ринкові механізми регулювання трудових доходів.
5.	Соціальне партнерство та його значення в управлінні трудовими ресурсами.

Теми ІНДЗ:

1. Ринок праці як підсистема ринкової економіки.
2. Робоча сила – специфічний товар на ринку праці.
3. Фактори і джерела формування попиту і пропозиції робочої сили.
4. Організаційна структура державних, регіональних і галузевих органів управління трудовими ресурсами України.

5. Нормативно-правова база управління трудовими ресурсами, методи її створення і вдосконалення.

6. Зовнішня трудова міграція України: сучасний стан та проблеми.

7. Географія трудових ресурсів Івано-Франківської області: сучасний стан та проблеми.

8. Географія трудових ресурсів Чернівецької області: сучасний стан та проблеми.

9. Географія трудових ресурсів Львівської області: сучасний стан та проблеми.

10. Географія трудових ресурсів Тернопільської області: сучасний стан та проблеми.

11. Географія трудових ресурсів Закарпатської області: сучасний стан та проблеми.

12. Географія трудових ресурсів Хмельницької області: сучасний стан та проблеми.

6.5. Методи навчання:

- словесні методи (лекція, співбесіда, консультація, дискусія, тощо),
- практичні заняття,
- наочні методи (презентації, ілюстрації, відеоматеріали, тощо),
- робота з книгою: навчально- методичною, науковою,
- електронне та інтерактивне онлайн-навчання (мультимедійні, дистанційні),
- самостійна робота за програмою навчальної дисципліни.

7. Система контролю і оцінювання курсу

7.1. Шкала оцінювання

Поточне опитування, тестування та самостійна робота	Максимальна кількість балів
---	-----------------------------

Змістовий модуль 1	
T 1	4
T 2	8
T 3	8
T 4	5
T 5	5
Сума	30
Змістовий модуль 2	
T 6	5
T 7	5
T 8	5
T 9	5
T 10	5
T 11	5
Сума	30
Залік	40
Всього	100

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Зараховано	A (90-100)	відмінно
Зараховано	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Зараховано	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незараховано	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

7.2. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи;
- реферати;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

7.3. Форми поточного та підсумкового контролю

Формами поточного контролю є письмова (практична робота, контрольна робота) відповідь студента та ін.

Формами підсумкового контролю є залік.

8. Рекомендована література:

8.1. Базова (основна):

1. Васильченко В. С. Ринок праці: Навчально-методичний посібник / В. С. Васильченко, В. М. Петюх, Л. В. Щетініна. – К.: КНЕУ, 2006. – 228 с.
2. Ганіч Л. В. Дослідження поняття «трудовий потенціал» в умовах ринкової економіки / Л. В. Ганіч // Соціально-трудова відносина: теорія і практика: Збірник наукових праць. – К.: КНЕУ, 2013. – С. 86 – 91.
3. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудова відносина: підручник / О. А. Грішнова. – К.: Знання, 2009. – 391 с.
4. Лібанова Е. М. Ринок праці: навчальний посібник / Е. М. Лібанова. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 223 с.
5. Мезенцев К. В. Географія праці: сучасні концепти та ринки праці регіонів: навчальний посібник / К. В. Мезенцев, Н. І. Мезенцева, І. О. Мостова, В. С. Сайчук. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2014. – 190 с.
6. Прокопенко Н. О. Комплексне оцінювання трудового потенціалу регіонів України / Н. О. Прокопенко // Український географічний журнал. – 2023. - № 1. – С. 46 – 53.

8.2. Додаткова:

1. Буряк П. Ю. Економіка праці і соціально-трудова відносини: навчальний посібник / П. Ю. Буряк, Б. А. Карпинський, М. І. Григор'єва. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 440 с.
2. Волков О. В. Ринок праці: навчальний посібник / О. В. Волков. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 624 с.
3. Гудзеляк І. І. Географія населення: Навчальний посібник, 2-ге вид. / І. І. Гудзеляк. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 256 с.
4. Джаман В. Проблеми соціально-економічного стану сільського населення Івано-Франківської області (географічні аспекти) / В. Джаман, І. Ковбас // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Географічні науки. – 2014. - № 11 (288). – С. 64-70.
5. Джаман В. О. Регіональні системи розселення: демогеографічні аспекти / В. О. Джаман. – Чернівці: Рута, 2003. – 392 с.
6. Dzhaman V., Koliadynskyu P. Big Towns: Territorial-Functional Organization and Strategy of Development (the Case of Chernivtsi). – Saarbrücken: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2015. – 226 p.
7. Dzhaman V., Kovbas I., **Dzhaman Ya.** Technical approaches to the geographical investigations of the dynamics of socio-economic condition of the rural settlements during the transition period (based on the example of Ivano-Frankivsk region, Ukraine) // Lucrarile Seminarului Geografic «Dimitrie Cantemir» (Dimitrie Cantemir Geographic Journal). - 2015. - Vol. 39, № 1. – P. 99-108.
8. Czaplinski P., Dzhaman V. Problems of the Ukrainian labor market // Journal of Geography, Politics and Society. – 2019. – Vol. 9, #4. – P. 24-34.
9. Bordean, O.N., & Sonea, A. (2018). Student satisfaction and perceived skills: any link to employability? In Entrepreneurship and Sustainability Issues, 6(1), 356–370. DOI: [https://doi.org/10.9770/jesi.2018.6.1\(22\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2018.6.1(22))

10. Kjellstrom, T., Kovats, R.S., Lloyd, S.J., Holt, T., & Tol, R.S. (2009). The direct impact of climate change on regional labor productivity. *Archives of Environmental & Occupational Health*, 64(4), 217–227. DOI: <https://doi.org/10.1080/19338240903352776>
11. Shevyakin, A.S. (2020). Methodological Approaches for Prediction of the Level of Provision of Regional Economy by Labor Resources. *Advances in Economics, Business and Management Research*, 128, 1828–1832. DOI: <https://doi.org/10.2991/aebmr.k.200312.254>
12. Tretyakova, L.A., Bessonova, M.A., Trofimenko, E.N. (2014). The essence of the category ‘labor potential’: socio-economic aspect. *Regional Economics. Theory and Practice*, 34, 2–10.
13. Quintini, G. (2014). Skills at Work: How Skills and their Use Matter in the Labour Market. OECD Social, Employment and Migration Working Papers, 158. OECD Publishing, URI: <https://doi.org/10.1787/5jz44fdfjm7j-en>
14. Rossoshanskaya, E. A. (2019). Agent-based models in labor potential reproduction management at municipal level: application possibilities and perspectives. *Public administration. Electronic bulletin*, 73, 249–266.
15. Kupets, Olga. (2012). Characteristics and Determinants of Internal Labor Mobility in Ukraine. World Bank, Washington, DC, URI: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/26804> License: CC BY 3.0 IGO DOI: <https://doi.org/10.1596/26804>
16. Lubsanova, N., & Mikheeva A. (2020). Comparative assessment of the potential of the regions of the zone of influence of the Great Silk and Tea Road. *WSEAS Transactions on business and economics*, 17, 638–645. DOI: <https://doi.org/10.37394/23207.2020.17.61>
17. Simonova, M., Kolesnikov S. & Karakova T. (2017). Assessment of labor potential on the regional level by the index method. *MATEC Web of Conferences* 170, 01069 <https://doi.org/10.1051/mateconf/201817001069>

18. Čerep, A.V. (2017). Problemy budowania wykwalifikowanego potencjału ludzkiego. Zeszyty naukowe „Organizacja i zarządzanie” Politechniki ślaskiej. 75–84. DOI: <https://doi.org/10.29119/1641-3466.2017.108.7>
19. Kawanishi, Y. (2008). On Karo-Jisatsu (Suicide by Overwork): Why Do Japanese Workers Work Themselves to Death? International Journal of Mental Health, 1(37). 61–74. DOI: <https://doi.org/10.2753/IMH0020-7411370104>
20. Waters, S. (2015). Suicide as Protest in the French Workplace. Modern & Contemporary France, 23(4). 491–510. DOI: <https://doi.org/10.1080/09639489.2015.1036014>